

Confessions d'una cantant

«Ulls vius, penetrants, emmarcats per unes celles d'antracita i gruixudes; una mata ben generosa de cabells que com cascada li baixa fins a la cintura; cap mena de maquillatge no adullera el rostre, sa com un préssec...». Ella és la Bonet i aquestes són unes paraules de Lluís Permanyer, que conté el *book* de premsa, on ens descriu la cantant per excel·lència de la cançó.

Avui, un gelat capvespre de la tardor, la cantant-logotip de la Mediterrània, sensual i càlida, tal com ens apareix al seu darrer disc, sembla més «la donna d'inverno» com aquell títol d'una cançó del cantautor italià Paolo Conte («Perche d'inverno é meglio/la donna é tutta piu segreta e sola/tutta piu morbida e pelosa/e bianca, afgana, algebrica e penso-sa...»).

Per cert, la seua «mata generosa» ha deixat pas a un «uns nous cabells», els quals, encara que llargs, li donen un aire més juvenil, menys *hippie*. Una Maria del Mar Bonet que espera estoicament la seua dosi d'entrevistes, rodejada de les imatges de les altres *stars* de la factoria Molas-Batalla, uns dels tandems «històrics» de la cançó catalana, dintre del sector dels representants. En l'actualitat componen aquesta «escuderia» Lluís Llach, Marina Rossell, Pere Tàpies i Maria del Mar Bonet, encara que per allí haja passat la plana major de la cançó.

Ara prepara les maletes per a un viatge, projecte que la il·lusiona molt: col·laborar amb el cantant brasiler Milton Nascimento. «Estaré mes i mig amb ell, per veure què fem junts i si surt alguna cosa interessant, que jo crec que sí. Farem una gira per aquí i una altra per allà. A mi, m'agraden en general els cantautors de tot arreu, i ell és un dels que més em criden l'atenció, per la seua veu. Té una veu amb una tessitura molt àmplia. A part la marxa que porten, per ser brasilers i tenir aquesta tradició, diguem-ne «marxosa». Ell i Caetano Veloso son els qui més m'agraden».

—¿Has fet moltes col·laboracions amb altres cantants i grups, no?

—És una de les coses que més m'agraden i que em poden enriquir

«Estar enamorat és l'acte més vital».

Suau, tènue, com una ombra, el perfil de Maria del Mar, inalterable amb el pas dels anys, acompanya tots els qui s'estimen la cançó com a calor, com a senzillesa, a cau d'orella. La cantant per excel·lència de la cançó ens comenta algunes de les sensacions que més l'afecten

Carles Gàmez

més; sempre puc d'aprendre'n tantes coses... M'agradaria, inclús, que m'ho proposessin més. És una cosa que m'entusiasma, sobretot quan la persona que m'ho diu m'agrada. Ho faria ja amb el Toti Soler o amb Al Tall (amb els quals ja he treballat) o amb Manolo Sanlúcar o El Camarón de la Isla...

—¿T'agrada molt el flamenc?

—Molt, molt, sobretot perquè és una música que puc escoltar sempre, ¿saps? Inclús de vegades, per a escriure, el fet de sentir guitarra flamenca m'inspira, m'ajuda... Hi ha músiques, com per exemple la clàssi-

ca o amb orquestra... no puc escriure amb elles. He d'estar per això, he d'estar pendent del que sento... Tanmateix, hi ha altres músiques, que a més d'estar molt bé, em deixen treballar, amb elles, m'ensenyen coses per fer. I això és el que passa amb el flamenc, amb la música àrab, amb la grega, del nord d'Àfrica. M'inspiren.

—La teua col·laboració amb Pi de la Serra, en aquell disc «Quico i Maria del Mar», per a molts, como jo, fou excel·lent, una sorpresa molt agradable...

Amb el Quico m'uneix una amistat entranyable. Quan em va proposar fer aquell espectacle, *Per Corpus al Romea*, va ser preciós, treballar amb ell i els músics, i després gravar tots junts el disc. Hi ha una cançó en l'elapé, que va fer per a mi —«Nocturna»—, que jo m'estime molt. És una petita obra d'art (...«La tramuntana furiosa s'ha emportat els teus llençols/i ara dormiràs nerviosa/sola i trista/perquè ho vols... El capvespre és l'horabaixa/i jo m'adormo escrivint/si morís vull que la caixa/no tingui un color distint/del capvespre a l'horabaixa...»).

Parlant amb Maria del Mar, ràpidament ix el tema de la greu crisi que travessa la cançó en català. «Per a mi, és una manera de perdre molts valors. Per exemple, el Quico està fent televisió, programes sobre els cantautors europeus. Fa unes altres feines. Evidentment arribarà un moment que, si troba tants entrebancs, es dedicarà a una altra cosa. Per a mi, això suposa perdre una gran valor. El Quico és un gran músic i un gran poeta, i l'Ovidi i molta gent. El fet que no hi hagi discogràfiques en català és de les coses pitjors que afecten la música d'aquest país, i això, ens ho hem de replantejar bé perquè... no pot ser, o una cosa o una altra, si es vol que es canti en anglès... Si no hi ha discogràfiques en català, això no va. A més, les poques que n'hi ha en fan una selecció terrible, i abusen dels cantants. És una cosa molt lletja la que passa aquí. D'altra banda, la Generalitat no fa un treball seriós. En tot això està provocant que la música en català, si no agonitzava, comenci a agonitzar. Està pressionant perquè passi això.»

«No els interessa en absolut la cançó. Així ho estan demostrant des del president de la Generalitat fins a l'últim empleat. Si els hagués interessat, ja ens haurien fet una mica de cas. Perquè, escolta, hem fet l'impossible. Hem parlat amb tothom, des del president de la Generalitat fins al

senyor Rigol, al senyor Serrahima. Hem exposat els cantants que es podia començar a fer, una política de suport al disc en català, a la gent que fa música, que toca, que canta, que compon. Tot tipus de música, i, sobretot, crear una discogràfica en català; perquè, si no, no, no, no. I l'única cosa que fan és tapar foradets.»

«Donar cèntims aquí, allà, no em sembla malament, però a la llarga no serveix de res, únicament per a posar una pedra perquè s'enfonsi tot més. A més, estan deixant passar gent molt bona, que té problemes, i donen peles a coses no tan importants. Això no pot ser. ho fan tan malament com saben, perquè a més, coneixen el que pensem, saben que no és per aquí. Pel fet cultural del país i per la llengua, és molt important que se segueixi cantant en català. Sembla que vulguin exactament que es canti en anglès. No els importa la música en català. Però vaja, a mi no m'estranya, no m'estranya...»

—Tanmateix, en el teu cas, podríem dir que has estat una privilegiada. Ho dic perquè sempre has tingut la teua casa de discs i has pogut gravar amb certa regularitat...

—Sí, però... jo no he tingut problemes molts greus, però sempre n'he tingut pel fet que canto en català. Sempre acabo discutint amb les discogràfiques, sempre diem que no a una sèrie de coses, que, vulgues que no, posen una mica malament la gent que treballa per a tu dins les discogràfiques, que acaben dient: «Aquesta és una passada, tot el dia amb la història del català». I com que és gent que s'ho mira des de Madrid...

Mira, abans teníem el privilegi de tenir algunes discogràfiques aquí o gent de les cases discogràfiques que treballaven al país. Ariola, per exemple, havia nascut a Catalunya. I ara, tot és a Madrid. Canvien el personal continuament. Hi ha una sèrie de gent que no coneixes i que els ho has d'explicar... L'assumpte es posa negre per a tothom, perquè, si no hem tingut problemes greus, en tindrem, acabarem tenint-ne de molt greus.

—Però cada dia hi ha nous grups de roc amb segells independents, ¿què en penses?

—Els grups de roc també surten perquè hi ha cases discogràfiques interessades per ells. És com va passar quan nosaltres començarem a cantar. Vam sortir perquè hi havia gent interessada en la cançó, com més, millor. Realment, si no hi hagués hagut un clima propici, no hauria tret el meu

«Les meves cançons expliquen la meva intimitat, tot».

primer disc. Jo sola, anar a un lloc a demanar per favor que em publiquessin... No, de cap manera, no m'interessava prou. Hauria pogut fer altres coses, ceràmiques, etc. I no és només el meu cas. Com que hi havia aquell ambient de gravar-ho tot, gravaren, fins i tot, monges i capellans, la Mina, la Rita Pavone... perquè hi havia cases discogràfiques que volien que es gravés. És el que passa ara amb la movida. Graven perquè hi ha gent que els ha buscats. No només són ells. S'ha creat un clima propici. Si nosaltres no podem crear un clima així... Ho ha de voler el país, els Països Catalans. Ho ha de voler el públic, que hi haja cantants en català, la gent que organitza recitals als ajuntaments...

—«L'Àguila Negra» va ser cançó decisiva en la teua carrera i una cançó molt ben promoguda.

—Fou una pena que Alain Milhaud em promogués en uns altres idiomes... quan es va firmar el contracte amb ells, d'això, no se'n va parlar gairebé. I després, en veure l'èxit... Tot i que jo reconec que aquesta etapa va ser de les més ben plantejades publicitàriament. Si no, cançons molt maques com «L'Àguila Negra» o la «Mercé», no s'haurien sentit tant».

—Tu has repetit moltes vegades que el català no et redueix, sinó que t'expandeix...

—Per a mi, el fet que Milton Nascimento vulgui treballar amb mi, sense plantejar-se qüestions idiomàtiques o els Inti-ilimani, que també volen fer un disc amb mi sobre la Violeta Parra, tot això em dona ales, m'obri, mai no m'he sentit petita per cantar en català. Si jo cantés en altres idiomes, em sentiria tan malament,

que ja no seria ni jo. Tu has triat un camí i jo sóc fidel a aquest camí, però per mi mateixa. Si no, no em sentiria bé. Com em sento bé és cantant en català.

—De tota manera, t'has pogut presentar sempre a Madrid, amb l'ocasió de l'eixida d'un nou disc, amb expectació...

—Sí, però ara hi ha una tendència de la gent castellanoparlant a pensar que ara ja ho tenim tot. I jo sempre dic que, si comencem així, no tindrem res aviat. Si tot el món pensa que ho tenim tot (que jo crec que no tenim res), si seguim amb aquest tarannà, ningú no cantarà en català ja. I jo no vull portar-los la contrària per portar-los la contrària, sinó, simplement, per ser solidària amb la meua cultura, la meua llengua i el meu país, i ser solidària amb les altres. Perquè, si respecto la meua, respecto totes les altres.

—¿Ets una persona de grans amistats, de grans amics?

—No en tinc molts, però els que tinc són com la meua família, perquè en la meua vida com a cantant em distrau bastant de tota una sèrie de coses que pot tenir una altra gent, que s'ha creat una nova família, que ha tingut fills... En la nostra feina potser algú ha tingut sort, ha pogut trobar un company, una companya, una família. Jo em penso que això és tenir molta sort. Com que jo no ho he pogut trobar, centro tot el meu afecte en els meus amics, i també en la gent que estime musicalment.

—La teua vida no artística ha estat sempre molt reservada, ¿no?

—L'he guardada per una banda, però, per una altra, és que en tinc poca. Tot el que jo sóc, ho diuen les meves cançons, no ho guardo. Les me-

ves cançons ho expliquen tot, el que jo tinc en la meua intimitat, en els meus sentiments personals. El que passa és que no sóc persona d'explicar en públic coses ni d'anar amb nòvios per les revistes. En canvi, sóc molt impúdica en les meves cançons. Ho ensenyo tot, em despullo del tot.

—¿Ets una persona permanentment enamorada?

—«Ho cultivo. Si no ho tinc, ho cultivo. M'ajuda... a cantar, a escriure. Estar enamorat és un acte creatiu, potser el més vital, perquè és com sang nova. Ara, passes temporades en què no ho estàs...»

—M'agradaria que opinasses sobre una sèrie de noms com, per exemple, Lluís Llach.

—A mi, ¿saps què em passa? Que la gent que m'estimo tant em costa molt de definir. Tota la gent de la cançó, en general, me l'estimo molt: el Pau Riba, la Marina, el Quico. No sóc objectiva, els estimo molt.

—¿Raimon?

—Raimon per a mi és una persona imprescindible, és un gran poeta. M'agrada molt el que escriu i m'agrada molt les seves cançons, no totes. I les que fa actualment encara m'agraden més.

—Serrat.

—També m'agrada. És una altra cosa, forma part d'un altre món. El Serrat que més m'agrada és el primer, és un tòpic, però és així... En conservo una imatge molt maca de quan anava amb el meu germà. Eren molt amics. De tant veure'l amb el meu germà, és com una imatge molt familiar per a mi.

—¿Et veus cantant d'ací a vint anys?

—No ho sé, no ho sé. No en tinc ni idea... Home, em cuide molt la veu, perquè em duri molt i pugui cantar cada vegada millor. El que passa és que tot té un temps. Jo no ho sé, si acabaré fent ceràmica, com vaig començar. A mi, m'agrada molt en general tot, tot el que fas amb les teves mans... M'agradaria cantar sempre... això és un desig actual. No sóc futurista. No sé què faré demà... Per a mi, un Leo Ferré, un home amb més de seixanta anys, amb aquesta força, cantant, encara que no tinga la veu d'abans, *chapeau* per ell. O un Ives Montand... Tant de bó pogués cantar com ells als seixanta anys. Crec que el nostre treball s'inclou dins del món de la cultura, i a un pintor, ningú no li pregunta si deixarà de pintar als cinquanta o als seixanta anys. □